

WERKASALON SUKUTERVEISET

SUKUSEURAN JÄSENLEHTI No 3

Vihanti helmikuussa 2000

Alpuanjärven kuivatustyömaalta vv 1932-1937

Vilho Mikkela kaupassaan
Lumimetsän Mikkelässä

**SUKUKIRJA ILMESTYY KESÄLLÄ JA
ON TILATTAVISSA EDULLISELLA
ENNAKKOHINNALLA JO NYT**
katso sisäsivuja!

Sukukirja ilmestyy 1.7.2000

Sukukirjaa toimitetaan vielä silloin, kun luet tätä, mutta se on painotuoreena kädessäsi lauantaina 1.7.2000, jolloin vietämme neljättä sukujuhlaamme.

Juhlan paikkana on totuttuun tapaan Vihannin kotiseutukeskus ja Ukonkanti. Juhla alkaa hartaushetkellä Vihannin kirkossa em. lauantaina klo 9. Hartauden jälkeen lasketaan seppeleet sukuhaudalle ja sankarihautoille. Ilmoittautuminen ja aamukahvi Mikkilän kantissa. Sukujuhla alkaa Ukonkantissa klo 11. Juhlan yhteydessä julkistetaan sukukirja ja pidetään lyhyt vuosikokous. Juhlan järjestelyistä vastaa tänä vuonna ANNAN SUKUHAA-RA. Talkoapua tarvitaan tietysti muistakin sukuhaaroista. Edellisissä juhlissa jokaisessa on esitelty joku sukuhaara. Annan jälkeläisistä kuulemme varmasti jotain kiintoisaa, mutta kaikkia Yrjö Juhonpoika Verkasalon jälkeläisiä valottaa nyt ensimmäisen kerran mittava ja laadukaskin SUKUKIRJA. Juhlaan ilmoittautumisesta ja kirjan ennakkotilauksesta juttua seuraavassa vähän enemmän.

ILMOITTAUTUMINEN:

Tämänkertainen sukujuhla saanee osanottajia vielä runsaammin kuin edelliset ja jotta järjestelyt sujuisivat ja juhlatoimikunta voisi varautua, olisi syytä ilmoittautua etukäteen Sopiva ajankohta sille voisi olla kirjatilauksen yhteydessä 15. päivään maaliskuuta 2000 mennessä (katso lomaketta!). Toimitathan juhla-ilmoittautumisesi kuitenkin kesäkuun 15. päivään 2000 mennessä. Ilmoittautuminen ei ole sitova, mutta olisi mukava saada vihiä juhlijoiden määrästä. Juhlaan voi tietysti tulla ilmoittautumattakin!

SUKUKIRJA:

Vihantilaista Verkasalon sukua esittelevä sukukirja on ensimmäinen näin laaja esittely vihantilaisperäisestä talonpoikaissuvusta. Että se olisi edustava, on Sukuseura teettänyt laajan tutkimuksen ammattitutkijalla, Markku O Kuorilehdolla. Kuorilehto valottaa siinä Verkasalosen asettumista Vihannin seudulle vuodesta 1560 lähtien. Hänen tutkimusalueensa päättyi laajaan kertomukseen Yrjö Juhonpoika Verkasalon (s. 21.4.1803) ja hänen lastensa elämästä. Tutkimuksen tämä osa käsittää näinollen noin 100 vuoden mielenkiintoisen jakson maaseudun elämää. Tämä tutkimuksen ja muita artikkeleita ja kuvia sisältävä osa on noin 200 sivun mittainen.

Rinnan tämän tutkimuksen kanssa Sukuseura on kasvattanut Elias Verkasalon alullepanemaa sukutiedostoa, johon on kerätty kaikki mahdolliset tietoomme tulleet Yrjö Juhonpojan

jälkeläiset sekä Yrjö Juhonpojan esipolvia. Kovinkaan monen tiedot eivät ole voineet jäädä pois, sillä työtä on tehty tarkasti ja ajan kanssa. Henkilö- ja muita tietoja on rekisterissämme yli 7300:sta henkilöstä. Tiedosto-osa käsittää n. 300 sivua ja toimitetaan ns. jälkipolvitauluina. Jos tietoomme on tullut sukulaisemme puolisoiden vanhempien nimet, niin nekin näkyvät puolisoiden yhteydessä. Tähän osaan tulee lisäksi sukulaistemme lähettämiä elämäkertatietoja ja valokuvia. Yrjö Juhonpojalla ja hänen vaimollaan Stiina Kustaava Nivalalalla oli iso lapsilauma, joista kahdeksalla (LIISA, MARIA, ANNA, KUSTAAVA, KALLE-ELIAS, JAAKKO, GRETA ja HILMA) oli jälkeläisiä. Näiden kahdeksan lapsen jälkeläiset muodostavat seurassamme sukuhaarat. Olemme laske-neet, että nyt elossa olevia Yrjö Juhonpojan jälkeläisiä on enemmän kuin Vihannissa asukkaita.

HIEMAN FILOSOFOINTIA TIEDOSTOSTA

Kun nyt olen useiden vuosien aikana kerätyistä tiedoista muodostellut sukututkimusohjelmalla sukutiedoston, olen usein törmännyt mielenkiintoiseen sukunimeen ja ajatellut, että tuotakin kautta taidan olla sukulainen ja tuonkin kautta jne. Näinhän se saattaisi ollakin, jos tutkisi asian. Vihanti on ollut vielä esim. 1900-luvun alussakin niin suljettu ja syrjäinen paikkakunta, ettei siellä kasvaneisiin sukuihin ole tullut "vierasta verta" juuri mistään. Riijuumatkat eivät ole olleet pitkiä ja puoliso on löytynyt useimmiten aivan nurkkajuuresta. Tästä on seurannut se, että melkein kaikki vihantilaiset ovat jotakin kautta toistensa sukulaisia. Jokaisellahan meistä on isä ja äiti, toinen toisesta suvusta. Kun menemme kolme sukupolvea taaksepäin, meillä onkin siellä vastassa jo kahdeksan sukua jne. Jos voisimme tarkastella esim. koko sodanjälkeisen vihantilaisen asujamiston, siitä syntyisi aivan varmasti tiheä sukulaisverkko, joka kattaisi lähes koko pitäjän väestön. Arvasin tämän jo silloin, kun minut houkuteltiin tähän sukuseuraan. Tätä kautta olen voinut sitten selvittää juuriani ja monen toisenkin juuria ainakin tämän yhden suvun osalta. Olen kuullut tokaistavan: "Enpä minä taida olla paljon sukua näille Verkasaloille, kun on tuo sukunimikin aivan toinen". Kuitenkin jokainen samaan (nykyiseen) sukupolveen kuuluva, joka toteaa olevansa Yrjö Juhonpoika Verkasalon jälkeläinen, on samalla geeniosuudella Verkasalo kuin nekin, joilla on tuo Verkasalo sukunimenä.

Aivan toisenlainenkin ja järkyttävä huomio on tässä tullut. Jos lapsia oli ennen aikaan perheissä paljon, niin sukuaan jatkamaan ei heistä selvinneet läheskään kaikki, sillä hautajaiset olivat useammin lapsen kuin aikuisen.

Saattaisi kuvitella, että tällaisen tuhansia nimiä käsittävän tiedoston teko olisi kuivaa ja yksitoikkoista. Onhan se joskus sitäkin, mutta kyllä siinä väijäämättömästi selviää sekin, että esi-isämme ja -äitimme ovat eläneet paljon ankarampaa elämää kuin me, jotka näitä asioita katselemme moninverroin turvallisemmassa ympäristössä. Siitä ankarammasta elämästäkin saat tietoa kirjastamme. **Lue sukukirjaa, niin luulet taustastasi vähemmän!**

SUKUKIRJAN ULKOASUSTA

Kirjan painaa Gummeruksen kirjapaino ja sitoo sen koviin kansiin. Kirjan ulkoasun suunnittelee sukumme ammattigraafikko, Kaisu Klemetti. Tarkoitus on saada siitä arvokas ilmeinen ja tasokkuudellaan toisista sukukirjoista erottuva kokonaisuus. Sivuja on noin 500, joista noin 300 sivua on sukutiedostoa. Osin hyvin vanhojakin mustavalkokuvia on noin 100.

KIRJAN TILAAMISESTA

Monista merkeistä päätellen näyttää siltä, että kirjalla on runsaasti kysyntää. Meiltä on kyselty, että voiko kirjaa halutessaan tilata useampia kappaleita. Kyselijät kuuluvat pitävän tällaista sukukirjaa hyvänä lahjana lapsilleen ja lastenlapsilleen. Emme rajoita tilausmäärää ja tuo mahdollisuus tilata kirja ennakoon on juuri siksi hyvä, että tiedämme ottaa niin suuren painoksen kuin on tarpeen. Varastoakaan emme aio tehdä niiden varalta, jotka vuosien jälkeen haluaisivat saada sukukirjan. **Ohessa on tilauslomake.** Siinä on paikka myös juhlaan ilmoittautumiselle. **Kun täytät lomakkeen, muista panna siihen lähiosoitteesikin, että postitse toimitettava kirja löytää perille!**

TOSITAPAHTUMIA

Tämä tapahtui Parikkalassa, sodan jälkeen rajan taakse jääneessä kunnassa. Mökin isäntä oli haastettu käräjille viinan keittämisestä.

- Te olette keittänyt viinaa, sanoi tuomari syytetylle.

- Herra Tuomari, jos minä saan viinaa, niin minä en enää sitä keitä, vaan minä juon sen.
- Te olette kuitenkin valmistaneet sitä.
- No se onkin taas eri asia.

Näin mökin isäntä piti haastaa uudelleen pontikan valmistuksesta.

Elettiin sodan jälkeistä pula-aikaa. Silloin piti viljeliäin ilmoittaa kansanhuoltoon kaikki omistamansa karja. Mutta kuinka ollakaan, tällä samaisella isännällä oli sika joka ei ollut kansanhuollon kirjoissa. Aina tarkkaavaiset naapurit kuitenkin kantelivat sen viranomaisille. Poliisi tuli virkamiehen kanssa tarkastamaan, onko asiassa perää. Ja löytyihän sieltä suuri sika. Viranhaltia määräsi, että sika menetetään valtiolle ja se tullaan kahden viikon kuluttua hakemaan pois. Kun tarkastajat olivat lähteneet, niin isäntä meni navettaan ja tappoi sian. Perhe söi kaksi viikkoa liharuokaa ja taisipa siitä riittää myytäväksikin. Kun auto kahden viikon kuluttua tuli hakemaan sikaa, ei siitä ollut kuin rippeet jäljellä, jolloin isäntä taas joutui käräjille vastaamaan teoistaan. Tuomari kysyi isännän menettelyä, niin isäntä tuumasi:

- Minä kun luulin, että te olette niin viisaita, että tuotte sialle myös ruokaa. En minä rupea valtion sikaa elättämään.

Isäntä sai pienet sakot ja sillä siisti.

Vihannin kappeliseurakunnassa oli 1900 luvun alkupuolella pappina Virkkunen. Hän oli vähän huonokuuloinen, mutta ei aina halunnut, että tämä vika olisi tullut näkyviin. Rippikoulupojat osasivat käyttää sitä omaksi hyödykseen. Papin kysyessä kotiläksyä, poika nousi reippaasti seisomaan ja sanoi:

- Vastatervattu reki tulee alamäkeen että huikuu.

- Hyvä, hyvä, sanoi pappi, koska luuli pojan osaavan läksynsä koska se tuli näin reippaasti.

- Ja sinä siellä, kuinka kuuluu ensimmäinen käsky?

- Samakai se on mitä sulle sanoo kun et kuule kuitenkaan.

- Aivan näin, hyväksyi Virkkunen.

Talvella 1867 oli ankaria pakkasia jotka kestivät pitkälle kevääseen. Lunta oli tavallista runsaammin, joka toukokuun alussa oli hiljalleen sulaamassa. Toukokuun puolivälissä tuli ankara lumipyry ja 18. 5. Erkin päivänä sitä tuli kuin keskitalvella. Vielä toukokuun viimeisenä päivänä joen jää kesti kulkea hevosella. Kylvötoihiin päästiin vasta viikkoa ennen juhannusta ja tehtiinpä niitä vielä juhannuksen jälkeenkin, vaikka tavallisesti ne alkoivat toukokuun 20 päivän tienoilla. Karja joutui olemaan navetassa kuukautta tavallista myöhempään. Nälkiintyille eläimille syötettiin latojen olkikattoja, puiden oksia ja kuoria. Maidon tuotos putosi lähes olemattomiin, hyvä että henki pysyi.

(Siikajokilaakson historian kirjasta)

Lintuni.

Löysin lehdosta linnun
joka lentänyt ei enää.
Otin sen ja suljin lämpimiin käsiini
ja laitoin rintaani vasten.
Olisitpa nähnyt sen onnen
jonka minä näin.
Tuntenut sen hennon vapinan
jonka minä tunsin.
Vein sen sisälle lämpimään,
annoin pienet leivänmuruset eteen,
jotka hetki sitten jäivät pöydälleni
Hetken nokittuaan se tuli eteeni,
katsoi minua ja arvasin,
että se halusi vapauteen.
Näin pienestä asiasta syntyi ystävyys
ja lintuni käy ikkunani takana
kiittämässä ja visertämässä minulle.
Sehän olikin Luojan lähettämä,
jotta minä tietäisin miten pienestä
ystävyys voi alkaa.
NYT SINÄKIN SEN TIEDÄT

Jonossa.

Seisoit jonossa vierelläin,
otit kiinni mun kädestäin.
Lämpö säteili läpi luiden,
oisitpa nähnyt katseet muiden.
Siinä seistiin sanattomana,
pidit minua kai toivottomana.
Halusit tutustua minuun näin,
kun jonokaan ei kulkenut eteenpäin.
Lausuisit sanan ja katsoisit silmiin,
tuijotit ylös kuin katsoen pilviin.
Miksi ei käteeni koskenut kukaan.
Jos oisit vapaa oisin lähtenyt mukaan,
tiesin ett' tämä päättyisi kerran.
Sainhan olla lähelläs ees hetken verran.

Kirjoittanut
Pentti Hentunen

Raaputus

Niin kamalasti raaputtaa
kuin muilta töiltä ennättää.
Ihan sydänparkaa säälistää,
kuka tietäis, miten lohduttaa.
Nyt hiuksetkin jo harvenee
ja kynnet halkii, lohkeilee.
Ei auta evitoolit, kalkit,
ei pihkat, hartsit, eikä talkit.
Käsiä on liian vähän,
sydän loppuu kohta tähän.
Taas täytyy alkaa raaputtaa,
raaputtaa, raaputtaa.....

Kyyneleiset silmät

Miks silmäs kyyneleiset jälleen näin.
Sua loukkasinko, vai mitä sulle sanoinkaan.
Suo mulle anteeks kaikki sanat nuo
ja kuivaa kyyneleesi vuo.

Tahdon, mä tahdon kaiken hyvittää.
Tahdon, mä tahdon liiton pyhittää.

Ei silmäs kyynelissä olla saa
sen lupaan Sulle rakas nyt ja ainiaan.
Kun rintaani vasten vielä painat pääs
en kyyneleitäs enää koskaan nää

Luomakunnan herroille

Te ritarit, te herrat luomakunnan,
nyt saapuneet ootte vieraaksemme.
Te näätte, kuinka rakkautta suuren summan
nyt uhraamme vain teidän ratoksenne.

Katsokaatte miehet, kaikkialla
huulet hymyilee ja silmät loistaa.
Nyt pääsekään te ette karkaamalla,
voi naisen lempi kaiken murheen poistaa.

Eeva Aadamille kerran suotiin
omaksi kylkiluuksi, armahaksi.
Noin valmihiksi hälle eteen tuotiin
yhdessä paratiisiin kuuluvaksi.

Voi vanhatpojat, kuinka oisi somaa
teidän maailmassa taivaltaa,
kun vaimo vierellä ois iki-oma
mi jään vois rinnastanne sulattaa.

Oi Eevan lapsi,
sul on nyt valta kerran,
nuo miehet valmista kun aina odottavat.
Kun katsastamme heitä yhden kerran
he sydämensä kohta kadottavat.

Teidän turha vastaankaan on sotia,
kun Amor nuolensa jo tähdännyt on teihin.
Me sydänhaavoillenne tuomme jodia,
ja hellyytenne kohdistuupi meihin.

Tämän runon on kirjoittanut nimimerkki Sabina Alpuan Nuorisoseuran karkausiltamiin vuonna 1936. Oli tapana, että tytöt järjestivät ilmat karkauspäivänä ja pojat olivat kunniavieraana. Ohjelma oli myös sen mukaista: tytöt kehui itseään maasta taivaisiin, kuten tuo runokin osoittaa, näytelmässä naiset näytteli myös miesten osat j.n.e. Illan kohokohta oli Onnen Valssi. Pojat toimitettiin ravintolan puolelle jonoon ja tyttöjen jono oli salin puolella. Ja siinä jonossa oli takuulla nekin, jotka ei tavallisesti päässyt tanssimaan. Väliovea raotettiin sitten senverran, että yksi poika kerrallaan sai jonossa ensimmäisenä olevan daamin parikseen. Joskus sattui, että joku pääsi kurkkaamaan tyttöjen jonoon, ja jos ei kaveri miellyttänyt, niin pyörsi pois. Mutta seuraava urhea tuli tilalle.

Nuorisoseuralla oli tapana järjestää iltamia eri teemojen ympärille. Vuoden suurimmat tilaisuudet oli tapaninpäivänä, marianpäivänä, mikä oli nuorisoseuralaisten päivä, sekä tietysti kesäjuhlat. Näihin tilaisuuksiin laitettiin vähän tavallista parenpaa ohjelmaa. Oli näytelmä, kansantänhuja ja puhujana jokin vanhenpi nuorisoseuralainen. Lisäksi tietysti ne runot ja pakinat, joita oli tavallisestikin. Kesäjuhlissa oli jo päivällä urheilukilpailut. Sinne tuli urheilijoita toisilta kyliltäkin, liekö ollut hopealusikan kiilto silmissä.

Valitettavasti iltamaperinne on unohtunut nykyajan nuorilta.

IHMEELLINEN SEIKKAILU

Olin jotain 6-vuotias ja siskoni 3. Menimme Pukinkursuun Muhosjokirantaan jotain katselemaan.

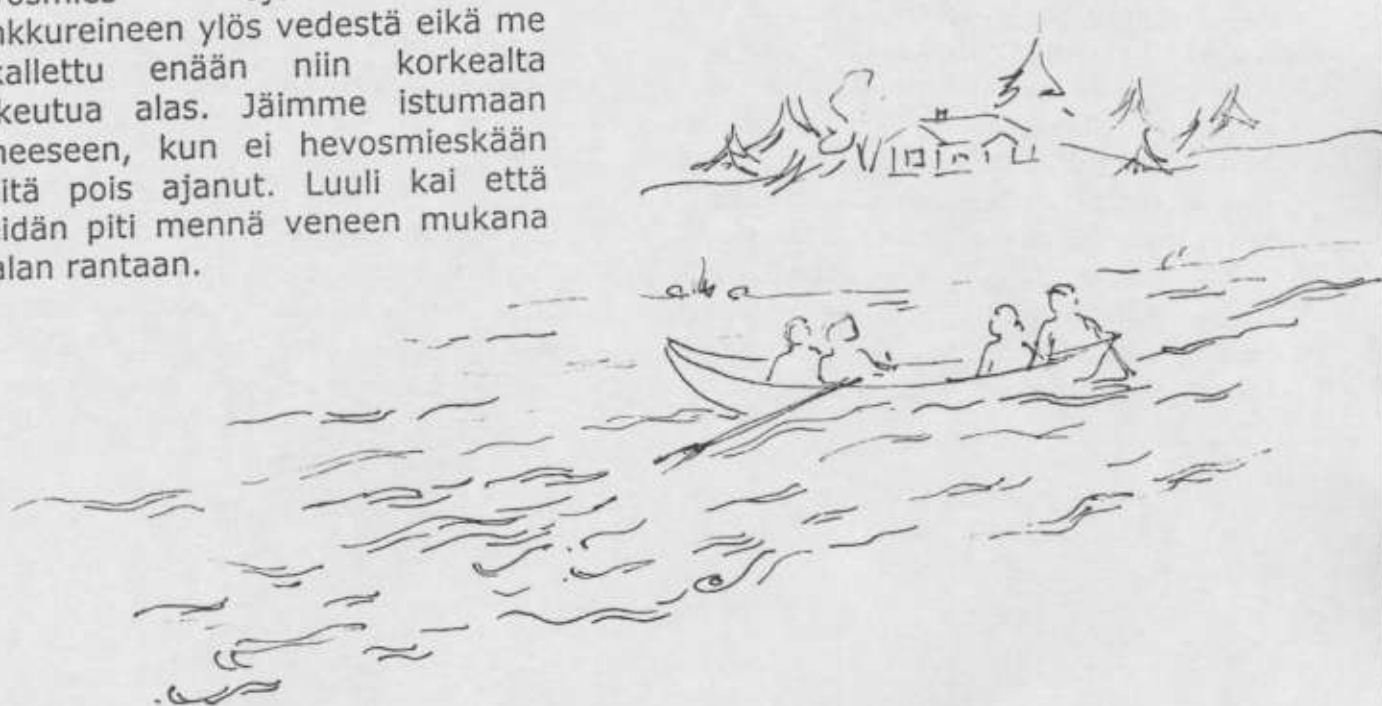
Kun olimme istumassa rannalla, niin tuli siihen samalle rannalle pitkä koskenlaskuvene kahden miehen sauvomana. Siinä he söivät ja juttelivat meidän kanssa kaikenlaisista asioista.

Me kysyimme, että eikö me saisi tulla veneeseen kyytille Syväyksen rantaan asti, josta vene nostetaan maihin ja josta sitten vene hevosten vetämänä viedään Sotkajärven Ojalan rantaan. Josta sitten alkaa turisteille koskenlasku Pyhäkosken kautta Montanlampeen, josta taas alkaa sauvominen Muhosjokea ylös. Vannoimme, että osaamme varmasti sieltä Syväyksen rannasta kotia.

Niin me sitten saatiin jäädä veneeseen ja kun venettä alettiin nostaa hevosen perään lähtivät sauvontamiehet omille teilleen ja me jäimme istumaan veneeseen, hevospies ajoi veneen vankkureineen ylös vedestä eikä me uskallettu enään niin korkealta laskeutua alas. Jäimme istumaan veneeseen, kun ei hevospieskään meitä pois ajanut. Luuli kai että meidän piti mennä veneen mukana Ojalan rantaan.

Ojalan rannassa oli paljon monenkielistä turistia ja hevospies peruutti vankkurit veteen ja vene oli lähtökunnossa koskenlaskuun. Turistit nousivat välittömästi veneeseen ja me jäimme sinne eikä kukaan tiennyt kenen matkaan me kuuluimme, niin meistä tuli kerralla yhteinen porukan lemmikkipari. Pyhäkoskella kaikki syöttivät kilvan meille jäätelöitä ja kaikkea hyvää joita me ei tietty olevankaan. Kun sitten kosket oli laskettu ja olimme taas viimeiset veneessä selvisi seuraaville sauvoille seikkailumme ja pääsimme taas kotirantaan. Ilmeellistä oli että kun kotona kerrottiin sitten seikkailustamme he eivät tahtoneet sitä millään uskoa. Ihmettelivät, että onpa lapsilla mielikuvitusta.

Kertonut Kalervo Häikiö

KATOVUOSI 1862

Vuosi 1862 oli ankara hallavuosi. Jo keväällä halla vieraili viljelyksillä ja syyskesällä se vei keskenkasvuisen viljan kokonaan. Kolme edellistä vuotta oli ollut kohtalaisen hyviä. Talojen laareissa oli vielä viljaa. Näitä kato-
vuosia oli vielä yksi toisensa jälkeen. Vasta vuosi 1866 oli kohtalaisen hyvä, mutta seuraava vuosi olikin sitten ankarin kaikista.

Tämä tiesi yleistä ahdinkoa. Nälän heikentämät ihmiset sairastelivat ja kuolleisuus oli suuri.

Joulukuun 15 päivänä 1862 kokoontui kuntakokous Vihannin pappilaan ja isännät keskusteli kappalaisen Reinhold Helanderin kanssa tästä vakavasta tilanteesta.

Ja näin siellä päätettiin kappalaisen ollessa kirjurina:

1 §

Laillisella ajalla julistetun kuuluutuksen kautta ovat seurakunnan miehet täksi päiväksi kokoon kääsketyt tuumaamaan ja päättämään köyhäinhoidon järjestämisestä tulevalle vuodelle. Kamalalta ja vaikealta tuntuu nyt tämä asia, varsinkin, koska talollisilla itsellään on työ ja tuska päästä tämän kovan vuoden läpi, sekä koska sen köyhät laittavat itsensä semmoiseen velttouteen ja huolimattomuuteen, etteivät itse tahdo huolta pitää itsestään, eikä työtäkään tehdä, vaan jättävät itsensä kokonaan talollisten niskoille. Kuitenkin ryhdyttiin asiaa tuumaan sillä päätöksellä, että tehdään mitä voidaan ja parhaiten ymmärretään ja asiasta tuumattua ja keskusteltua suostuttiin ja päätettiin, niinkuin seuraa:

1. Ruodit pidetään entisellään ja ruotivaivaiset sovitellaan niihin asianhaaran mukaan.
2. Apujyviä annetaan niinkuin tähänkin asti. Tämän vuoden jyviä ostetaan tähän tarpeeseen vaivauskassassa olevalla rahalla huutokaupan kautta siltä, joka niitä rupiaa vähimmällä myymään.
3. Semmoisia vanhoja ja vaivaisia, joita ei sovi panna ruotuihin, sekä myös köyhiä lapsia ulostarjotaan huutokaupalla vähemmän vaativille hoidettavaksi rahapalkintoa vastaan. Tämä huutosumma maksetaan vaivauskassassa olevilla rahoilla niinkauan kuin niitä ulottuu, ja jäännös summa jaetaan taloin päälle manttaaleiden jälkeen maksettavaksi. Niille talollisille, jotka ottavat huuvokkaita, luetaan ylöskannossa huudot hyväksi, niin ettei heidän tarvitse maksaa rahaa muussa tapauksessa, kuin jos heidän huutonsa on pienempi kuin maksunsa, jolloin he ainoastaan maksavat jäännöksen.

Tätä ylöskantoa toimittaa allekirjoittanut kappalainen niin pian kuin suinki mahdollista on, mutta niiltä, jotka eivät ensi käskyllä tule maksamaan, ylöskannetaan tämä maksu kruunun vouden kautta ensi tapahtuvassa pöytä-laskussa ynnä muiden taxeraus rahain kanssa.

2 §

Tämän sovinnon tehtyä ruettiin ruotivaivaisia sovittelemaan ruotuihin, ja niin asetetiin:

xxxxxxx

Tämä ruotujärjestelmä perustui 1700 luvulla tehtyyn asetukseen, jolloin jokaisen seurakunnan on itse huolehdittava omista köyhistään. Tähän aikaan tuli Pohjanmaallakin käyttöön ruotujärjestelmä, ja ne, jotka ei sopinut ruoteihin, saivat tätä varten perustetusta rahastosta, vaivauskassasta apua.

Vihannissa näitä ruotutaloja oli kaikkiaan 23, joihin kokous sitten rupesi tuumaamaan asukkaita, yksi aina taloa kohden. Naisia näistä oli 13 ja miehiä 10. Matti Kotka näyttää saaneen jäädä mökkiinsä, ja hänelle annettiin jyvät Kesälästä 4 kappaa, Levänahosta 6 kappaa ja Alakankaalta 5 kappaa.

Lainajvästöstä määrättiin apujyviä 43 tarvitsevalle, yleensä vain muutamia kappoja, mutta saipa jokin suurperhe kaksi tynnyriäkin.

XXXXXXX

4 §

Sitten määrättiin, kutka tulisi huudolle pantaviksi ja nousi niitten luku 54. Huutokauppa päätettiin tapahtuvaksi tulevana maanantaina 22 päivänä tässä kuussa. Esitettiin myös, että vanhemmat eivät itse saa huutaa lapsiansa, sekä myös, ettei huutajat saa millään ehdolla antaa huudettuja lapsia vanhemmille takaisin, ja että sen joka sen tekee, pitää maksaa vai-vaisten kassaan niin paljon, kuin hänen huuto-summansa tekee.

5 §

Nyt ruvettiin tiedustelemaan, kenen haluttais myydä jyvät ja Kaaperi Asunmaa tarjosi 10 tynnyriä puoleksi kumpaakin (ruista ja ohraa) 6 ruplalla tynnyri. Ja allekirjoittanut kappalainen samat 10 tynnyriä ja Jaakko Korpi 5, sekä Zakari Junnila 6 samalla hinnalla. Ja koska ei kuulunut ketään, joka olisi halvemmalla ruennut myymään, niin päätettiin että nämä tarjotut jyvät ostetaan.

Kokouksen puolesta
Reinhold Helander
Kappalainen

Erik Alvar Asunmaa *Jukka Kankkela*
K *A*
Antti Aunonmaa *Henrik Wäre*
K *K*
Antti Leimonen *Jaakko Heikkilä*
HT *L*
Matti Koirikko *Zakari Junnila*
HM *K*

Joulukuun 22 päivä oli sitten se päivä, jolloin toimitettiin huutokauppa. Näitä oli ne 54, kuten viime kokouksessa räknättiin (laskettiin). Iältään he olivat viidenkymmenen molemmin puolin, siis vielä täysin työikäisiä. Niinpä sieltä huudettiin taloon työväkeä. Huudothan menivät niin, että vähimmän tehty tarjous hyväksytään. Tämähän merkitsee sitä, että ahkerasta ja luotettavaksi tunnetusta tuli kilpailua ja hinta laski. Halvin hinta olikin yksi rupla, jonka Johan Sakko tarjosi Anna Hedborgista. Liekö ollut Annan sisar Maria Hedborg, hänestä Karl Karlen (Kalle Verkasalo) tarjosi 10 ruplaa. Tämä ei ollut Kallen ainoa huuto, vaan 53 vuotias nainen 8 ruplalla ja 48 vuotias mies 2 ruplalla ja 50 kopeekalla siirtyi Kaarlen talon ruokakuntaan.

Kun ottaa huomioon, että Vihannin väkiluku tähän aikaan oli noin 2000, niin aika paljon oli taloilla ylimääräisiä huollettavia. Näihin lukuihin täytyy vielä lisätä ne lapset, jotka huudettiin "istukkaiksi".

Katovuosien takia talojen veronmaksukyky huononi, joten on aivan ymmärrettävää pelko, että toisilta paikkakunnilta tulevilta ei mielellään otettu muuttokirjaa vastaan. Niinkuin siltäkin mieheltä, joka oli jo kuuluutettu ja olisi morsiamen kanssa halunnut kuntaan, mutta kuntakokous pelkäsi, että naimisiin mentyä voi tulla suurikin perhe meidän niskoille, eikä hyväksynyt pyyntöä.

Myös toisista kunnista tulevia kerjäläisiä ei katsottu kovin suopeasti. Juuri kerjäämisen estämiseksi oli tämä ruotujärjestely järjestetty

Seuraavassa Jäsenlehdessä lisää katovuosista.
E.K.

LAPSUUSMUISTOJA

VARKAUDESSA

vuosina 1928-38 Juho ja Hilda
Aholan luona

Olen heidän poikansa Oskarin tyttö ja he kasvattivat minut. Heillä oli Varkauden Joutenlahdessa pieni maapaikka, jossa oli ukin rakentama pieni valkoiseksi rapattu mökki. Mökin asukkaat Juho Ahola, mummi Hilda Ahola, os. Herranen, Armas Ahola, heidän poika ja minä.

Minä sain heiltä hyvän lapsuuden, sillä kaikki hemmottelivat minua. Olin kyllä leikeissäni yksinäinen, kun ei muita lapsia ollut, mutta varsinkin Armas setä leikki kanssani paljon. Mökin lähellä oli valtavan suuri laakea kivi. Se oli minun leikkikotini. Oli matto lattialla, vanhat astian kappaleet ja käpylehmät sun muut olivat seuranani. Oli ukki tehnyt kätkyen nukelleni, jota hoitelin "pikkuäitinä".

Sitten kun vähän vartuin, toimittelin pieniä asioita, kävin kaupassa ja sen sellaista. Kerronpa yhden kauppareissun. Ei ollut sähköjä, joten kävin ostamassa öljyä pullolla. Kerran taas olin asialla, oli kolmenvartin pullo, nahkaremmi kiedottu pullon suuhun, ja minä poloinen pyörittelin sitä niin, että se pullo rojahti tielle ja särkyi ja hihna poikki. Vähän aikaa mietin, mitä nyt tekisin. Ja muistin yhden mummoni tuttavain Porvalin Marin ja niin menin heiltä pyytämään pulloa, kun matkakin oli jo puolessa en takasi kääntynyt. Sain pullon ja uuden remmin. Tulin kotiin. Ja mummo huomasi heti, että oli uusi pullo. Kerroin miten kävi. Sain torut. Ja piti viedä Marille uusi pullo ja pyytää anteeksi. Myös menetin 10 penniä, jonka olisin matkasta saanut.

Sitten tienasin vähän itselleni vaaterahaa kastemadoilla. Armas oli laittanut lyhdyn, jonka avulla keräsin satoja matoja. Ja tehtaan työmiehet ostivat, kun kalastivat pitkällä siimalla. Näin sain myös elämäni ensimmäiset pikkukengät ostettua. Ja kirkkomatkalla kengät panin jalkaan vasta kirkon portailla. Avojaloin kävelin muuten.

Ja kerran olin mummon kanssa kaupassa. Oli kaksi herrasrouvaa ja valittivat, että on kylmä, kun ei tullut villahousuja mukaan. Mummo nosti hameensa ylös ja löi paljaaseen reiteensä ja sanoi, että minä olen pitänyt näitä housuja kohta 70 vuotta, eikä ole kylmä ollut. Sen ajan useat naiset eivät pitäneet housuja

Näitä "temppuja" sattui matkani varrelle kaikenlaisia. Mummi ja ukki olivat sen ajan ahkeria uurastajia. Ukki oli työssä 7 --4 Alströmin tehtaalla, samoin Armas setä. Juoksin usein heitä vastaan ja käsi kädessä tultiin kotiin. Ukki oli hyvin kookas, harteikas komea mies, hyvin rauhallinen. Mummi taas vastakohta, vilkas savolainen. Kerronpa vielä tapauksen, oli pula-aika ja avunpyytäjiä oli paljon. Kerrankin oli kova pakkanen, tulee nuorehko mies kesäkamppeissa surkean oloisena. Sanoo, saisko tehdä työtä, että sais ruokaa, kun on kova nälkä. No mummo sanoi, että ei hänellä ole työtä kun on 2 miestä talossa jo. Mutta kyllä hän ruokaa antaa, jos kalakeitto maistuu. Ja kohta höyrysi soppa miehen lautasella ja lisääkin meni ja vielä marjapuuroa lisäksi. Lähtiessä mummo teki isot voileivät miehelle mukaan, joka toivotti Jumalan siunausta mummolle. Mutta minä kun olin lapsi, pelkäsin näitä

kulkureita, kun heitäkin oli monenlaisia.

Kerronpa vielä, kun naapuriin tuli tivoli. Ja minä onneton kun opin kaikki sen ajan iskelmät, Aallokot, Tammerkosken sillalla, Aseman kellot, Rukit sun Seiskarin Siirit ulkoa ja lauleskelin niitä yksikseni. Mutta kun mummo kuuli, mitä olin laulanut, loppui lauluni lyhyeen. Mummo oli hurskas ihminen, eikä suvainnut maallisia renkutuksia.

No kerran jouduin viemään tädilleni lämpimäisiä. Oli kesä, kori käsivarrella kävelin, kunnes tulin puolimatkaan XXX kioskille ja lepäsin ja kiertelin ympäri kioskia ja löysin tyhjän kirjekuoren, jonka sisällä oli 1 mk raha. Ja minä onneton ostin koko rahalla valkoisia pastellia ja söin ne matkallani. Kotiin tultua kerroin mummolle tapauksen. Mummo torui ja sanoi, etten ois saanut kun 10 penniä tärvätä siitä markasta, se oli raha arvossaan siihen aikaan.

Sitten tuli elämäni muutos, kun miesväki kuoli, mummo oli yksinäinen ja möi mökkinsä pois ja muutti keskustaan. Ja minä läksin Varkaudesta juuri sodan alla Helsinkiin. Asuin lähellä setääni Jalmari Aholaa ja hänen vaimoaan. Mummoni laittoi sodan jälkeen v. 1945 vaatteenostokorttinsa ja pyysi, jos saisin ostettua hänelle villatakki, kun Varkaudesta ei löydy. Setäni vaimo osti sen ja laitoin mummolle. Kerran näin ihmeellisen unen. Mummo sanoi: Helvi, kuolen sinä päivänä. Ota sinä itselles se villatakki, se on piirongin ylälaatikossa. Kerroin sedälleni unen, hän vähätteli muka akkojen unia. Niin jäi uni pois mielestäni, kunnes tuli mummon kuolinpäivä. Setäni tuli luokseni ja sanoi, että oletko sinä noita, kun tiesit

mummon kuolinpäivän. Oli tammikuun 14 päivä vuonna 1946. Mummo oli käynyt pankissa leikkauttamassa vähiä rahojaan, kun valtio otti näin 500, 1000 ja 5000 mk seteleistä puolet lainana. Sieltä tullessa hän oli mennyt tuttavaperheen luo, mutta menehtynyt portaille sydänhalvaukseen.

Sedän kanssa matkustimme hautajaisiin Varkauteen. Kävimme mummon asunnolla ja villatakki oli siellä missä sen pitikin olla. Hintalappukin oli vielä kiinni. Takki annettiin minun äidilleni, se kun oli vanhan ihmisen takki ja minä oli silloin nuori.

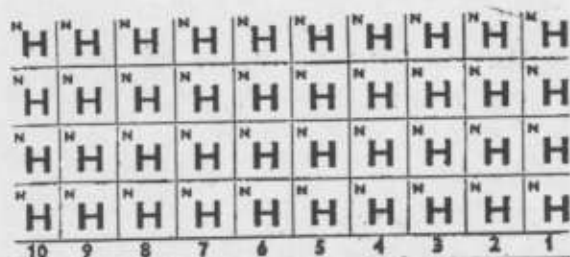
Minä tiesin, että mummo näki paljon enneunia ja tämä ominaisuus siirtyi minuun. Olen nähnyt päivälleen oman mieheni ja isäni kuoleman.

Jyväskylässä 22.4.1999 Helvi Torro

Pula-ajan kaupantekoa

Nykyisessä runsaan tarjonnan mailmassa tuntuu kovin kaukaiselta aika, jolloin kaikki oli kaikki. Kansanhuoltoministeriön jakamia ostokortteja käyttäen kaupasta sai ne niukat annokset kortin kuponkeja vastaan.

Kotomateollisuustuotteita, vaatetustarvikkeita ja jalkineita
Textilindustriprodukter, beklädnadsartiklar och skor

VALTION OSTOKORTTI
STATENS KÖPKORT

1588912

Naiset ja tytöt - Kvinnor o. flickor

KÄTE
92

suku- ja sukunimi — släkt- och förnamn

syntymäaika — födelsedag o. datum

seuraava — adress

Ja kauppa kävi

Monesti kävi kyllä niin, että niitä kuponkeja jäi käyttämättä siitä yksinkertaisesta syystä, että ei ollut mitä ostaa. Kun kuului huhuja, että johonkin kauppaan oli saapunut kangasta, niin aamulla oli pitkät jonot odottamassa kaupan ovien aukaisua. Ensimmäiset olivat tulleet jo aamuyöstä, vaikka ei ollut tietoa millaista kangasta sieltä sai. Mutta kaikki kelpasi. Sitten kun kankaita jo sai vähän paremmin, niin ostajat tulivat jo krantummiksi, ihan kaikkia ei aina ostettukaan.

Kaikki meni

Erääseen kauppaan tuli pakka tummanharmaata flanellia, joka ei kovin hyvin lähtenyt kaupaksi. Kauppias pani vaatteiden tiskin alle ja suhahti vaivihkaa asiakkaalle, että tuolla olisi kangasta, mutta sitä ei anneta kuin kolme metriä aina yhdelle. Kangas meni kaupaksi yhdessä hujauksessa.

Puutetta oli

Vaatetus kortissa oli kahdenlaisia kuponkeja. Erityiskuponit oli nimellä määrättyjä tuotteita varten, kuten esimerkiksi: leninki tai vuoreton kävelypuku, myös jakkupuku tai vastaava määrä kangasta, hame tai vastaava määrä kangasta jne. Naisten sukille oli kolme kuponkia, samoin kumi- ja nahkakengille. Ompelulankaa sai kolme kappaletta 200 metristä rullaa jne. Erikoiskuponin lisäksi meni määrätty määrä pistekuponkeja tuotetta kohden. Erikoiskuponit ja pisteet tuli ottaa samasta ostokortista, jotta ei pystytty hamstraamaan. Irrotetut pisteet eivät myöskään kelvanneet, joten sinne toisella paikkakunnalla olevalle sukulaiselle täytyi laittaa koko kortti. Ja se tuli myös tallettaa hyvin, sillä hukkaan menneen sijalle ei saanut uutta.

VALTION JAUHATUKORTTI V₂
STATENS FORMALNINGSKORT

Väljelmä (suku- och efternamn)

syntymäaika (suku- och efternamn)

syntymäaika (suku- och efternamn)

Kotomateollisuustuotteita, vaatetustarvikkeita ja jalkineita
Textilindustriprodukter, beklädnadsartiklar och skor

VALTION OSTOKORTTI
STATENS KÖPKORT

1588912

Naiset ja tytöt - Kvinnor o. flickor

KÄTE
92

suku- ja sukunimi — släkt- och förnamn

syntymäaika — födelsedag o. datum

seuraava — adress

Runo koulukirjasta 20-luvulta

Pikku Liisa

1.

Asui eukko ennen muinoin,
perukoilla pohjanmaan.
Toisna tyttö pikkuruinen,
matalassa majassaan.

2.

Liisa oli tytön nimi,
viisi kesää nähnyt vaan.
Vielä peukalooan imi,
eikä surrut tapojaan.

3.

tukalinta tulla aikaan,
oli ääress' aapisen.
Kuinka monta kertaa saikaan,
muistutella mummonen.

4.

Lelut, leikit, kukot, kanat,
mieless' oli ainiaan.
Mutta kaikki kirjan sanat,
Liisall'oli kammonaan.

5.

kerran mummo hetkiseksi,
naapurihin pyörähtää.
Silloin oivan keinon keksi,
pikku Liisan pikku pää.

6.

Mummon silmät nouti heti,
nosti nenä nypylleen.
Opin ryppyyn otsan veti,
tarttui heti aapiseen.

7.

Luku luisti mainiosti,
kohta tunsu iin ja oon.
Silloin kova onni kosti,
kirpos silmät permanttoon.

8.

Rikki- voi nyt tuli pahat,
mitä mummo sanookaan.
Mistä uusihin nyt rahat,
nyt mä tuhma torat saan.

9.

Mummo tuli, murhemielin
näki tapaturman tään.
Vaan ei katsehin, ei kielin,
soimaa sydän käpyään.

10.

Otti oman kullanmurun,
sylihinsä hellästi.
Sulo puhelulla surun,
lempeästi lievitti.

11.

Mutt' ei enää Raamattuaan,
lukea nyt mummo nää.
Senpä Liisa huomattuaan,
tunsi huolta pistävää.

12.

Mietti, päätti päähän asti,
syksyn kaiken ahkeroi.
Tuli joulu, sujuvasti
lukea jo Liisa voi.

13.

Mummoll' ei nyt tarvis olla,
enää silmäin entisten.
Hänen silmiksensä tullut
oli Liisa tyttönen.

PORKKANA- JA PUOLUKKAHEDELMÄVOITA

Sama määrä porkkanoita ja puoloja. Kuoritut ja paloitetut porkkanat keitetään pehmeiksi vedessä, nostetaan pois ja puserretaan jouhiseulan läpi. Marjat keitetään soseeksi ja puserretaan seulan läpi. Molemmat soseet pannaan hillokasariin, lisätään sokeria, noin $\frac{1}{3}$ tai $\frac{1}{4}$ soseitten painosta, ja keitetään heikolla tulella, kunnes "voi" on niin sakeata, että lusikka pysyy pystyssä. Välillä sekoitetaan ahkerasti. Pannaan purkkeihin, jotka sitä ennen lämmitetään ja suljetaan sitten kun sose on jäähtynyt.

OMENATEETÄ

Käytetään hapahkoja omenia, jotka leikataan kuutioiksi kuorineen ja sitten kuivataan uuninlämmössä. Säilytetään kannellisessa laatikossa.

Tee valmistetaan siten, että kannuun pannaan muutama lusikallinen näitä kuivatuista omenia, sitten niille kaadetaan kiehuvaa vettä ja asetetaan hautumaan vähäksi aikaa. Juodaan sokerin ja leivän kera. Ken haluaa, saattaa myös käyttää kermaa.

TOMAATTIKASTIKETTA

5-6 tomaattia, 1 ruokal. vehnä jauhoja, voita, vähän suolaa, sokeria ja sitruunanmehua. Tomaatit pannaan kannelliseen kasariin veteen kiehumaan (vettä niin paljon, että peittyvät). Jauhot ruskeutetaan voissa, ja kun tomaatit ovat kiehuneet rikki, kaadetaan ne joukkoon, sekoitetaan ja keitetään jonkun aikaa, sitten puserretaan seulan läpi ja maustetaan suolalla, sokerilla ja sitruunanmehulla. Syödään keitettyjen ja paistettujen makaronien sekä makaronilaatikon kera.

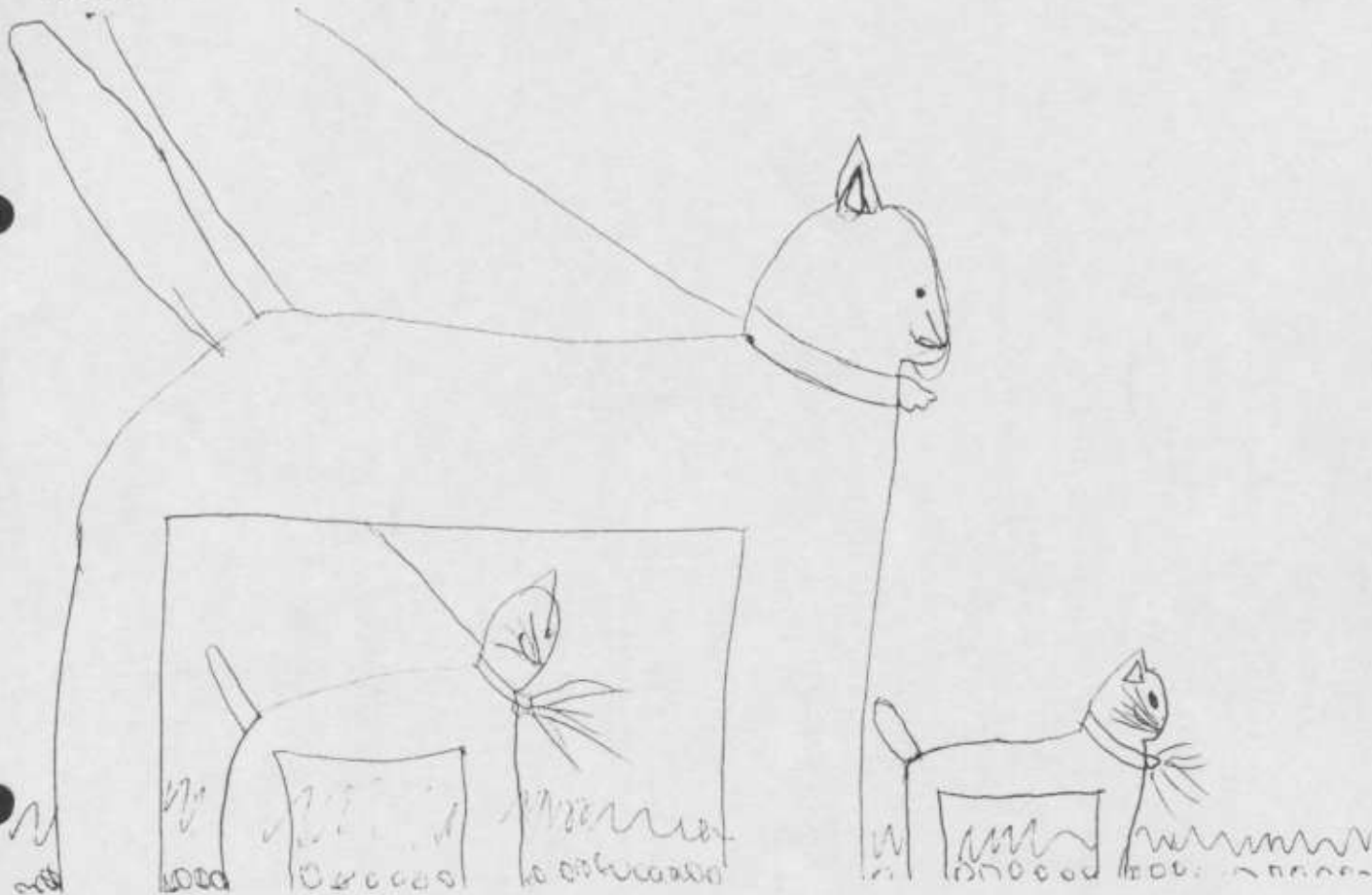
Samasta seoksesta saattaa valmistaa tomaattikeittoa, jonka voi suurustaa riisillä taikka syödä piiraitten kera.

Käytännöllinen kasviskeittokirja, Viipuri 1912

KISSAJUTTU

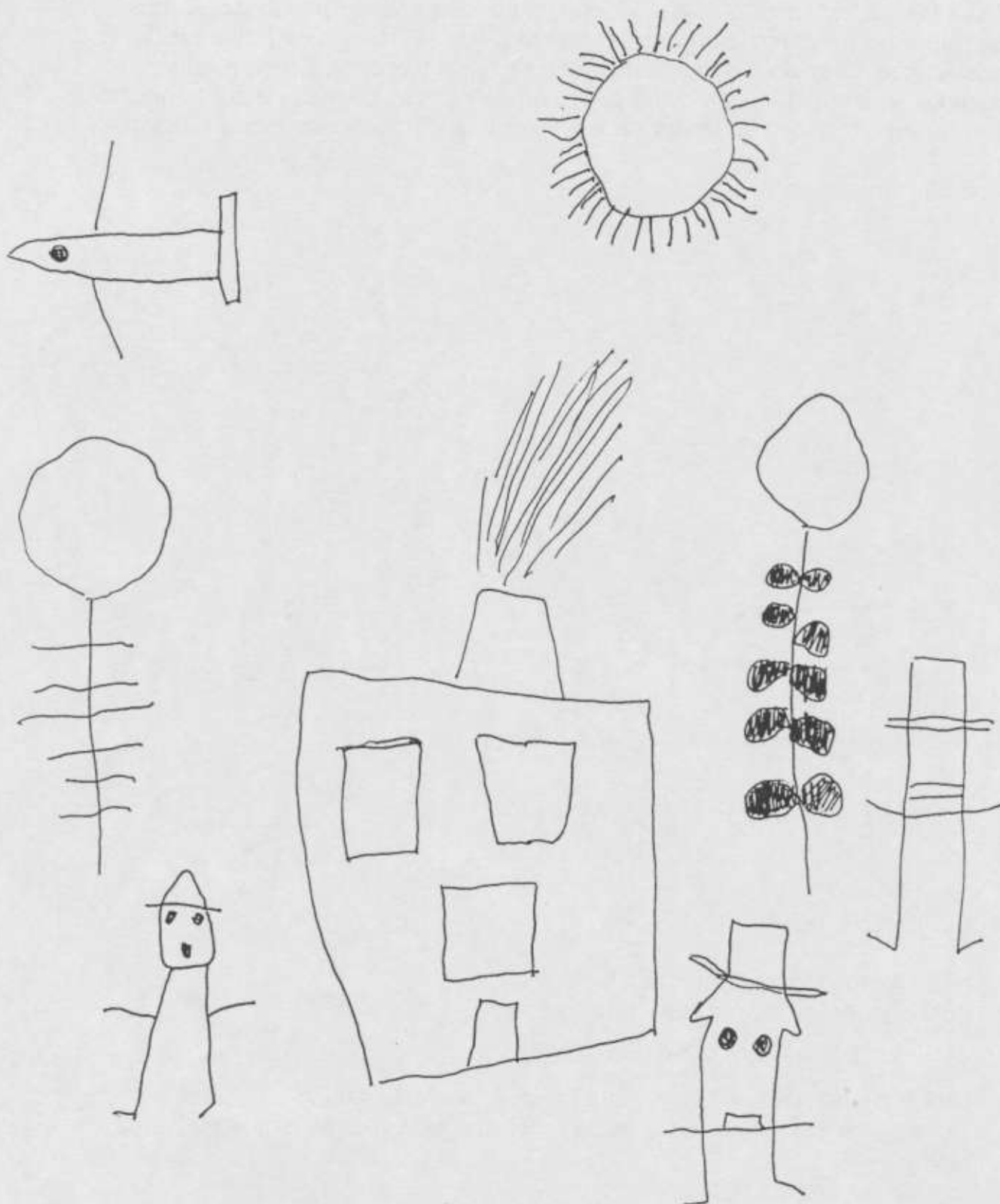
Kissa puuhailee talvella. Se leikkii tytön kanssa pallolla. Kissa pääsi ulos. Se meni mummolaan. Lumeen jäi pieniä jälkiä. Tyttö käveli jälkiä pitkin, että saisi kissan takaisin. Tyttö löysi kissan pusikon vierestä. Se oli luminen pusikko. Tyttö otti kissan syliin ja vei omaan kotiin ja sanoi, ettei kannata mennä pois täältä, kun täällä on hausempaa. Sitten kissa uskoi tyttöä.

Kertoili Hanna 5 vuotta.

KOULULAISVITSEJÄ

- Miksi linnut lentävät etelään ?
- Koska sinne on liian pitkä matka kävellä.
- Mitä eroa on telkkarilla, radiolla ja palkankorotuksella?
- Telkkarista näkyy, radiosta kuuluu, mutta palkankorotusta ei näy eikä kuulu.
- Mitä yhteistä on Mika Häkkisellä ja hevosella?
- Kummallakin on talli!

Mikko
5